

BIURO DO SPRAW
SUBSTANCJI
I PREPARATÓW CHEMICZNYCH

Klasyfikacja i oznakowanie zagrożeń dla środowiska zgodnie z wymaganiami rozporządzenia 1272/2008/WE (CLP)

Mariusz Godala

www.chemikalia.gov.pl

Kryteria klasyfikacji środowiskowej

- zagrożenie dla środowiska wodnego,
- zagrożenie dla warstwy ozonowej

Zagrożenie dla środowiska wodnego:

Substancje klasyfikuje się zwykle na podstawie danych:

- doświadczalnych dotyczących toksyczności ostrej substancji dla organizmów wodnych (wyniki badań na rybach, rozwielitkach glonach lub innych organizmach wodnych),
  - rozkładu substancji,
  - wartości odpowiednich współczynników: log współczynnika **Kow** lub współczynnik **BCF**
- log Kow ≥ 4 lub BCF ≥ 500 :** substancja może mieć wysoką zdolność do bioakumulacji

Substancje łatwo ulegające degradacji:

- biodegradacja: test trwający 28 dni. Poziom degradacji **70%** - DOC lub **60%** - ubytek tlenu lub generacja CO₂
- BZT₅/ChZT $\geq 0,5$,
- dostępne są inne przekonujące naukowe dowody, wykazujące że substancje lub mieszaniny mogą ulec rozkładowi (biotycznemu lub abiotycznemu) w środowisku wodnym do poziomu $> 70\%$ w okresie 28 dni

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (toksyczność ostra)

Zagrożenie dla środowiska wodnego:

- **Toksyczność ostra: kategoria 1**

96 godzin CL_{50} (dla ryb) $\leq$ **1 mg/l**, lub

48 godzin CE_{50} (dla skorupiaków) $\leq$ **1 mg/l**, lub

72 godziny lub 96 godzin CEr_{50} (dla glonów lub innych organizmów wodnych) $\leq$ **1 mg/l**

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (toksyczność przewlekła)

Zagrożenie dla środowiska wodnego

- **Toksyczność przewlekła: kategoria 1**

96 godzin CL_{50} (dla ryb) $\leq 1 \text{ mg/l}$, lub

48 godzin CE_{50} (dla skorupiaków) $\leq 1 \text{ mg/l}$, lub

72 godziny lub 96 godzin CEr_{50} (dla glonów **lub innych organizmów wodnych**) $\leq 1 \text{ mg/l}$

i substancja nie ulega łatwo rozkładowi lub określony doświadczalnie współczynnik **$BCF \geq 500$** (lub w razie jego braku, wartość log współczynnika podziału oktanol/woda **$\log Kow \geq 4$**)

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (toksyczność przewlekła)

Zagrożenie dla środowiska wodnego

- **Toksyczność przewlekła: kategoria 2**

96 godzin CL_{50} (dla ryb): **1 mg/l** $<CL_{50} \leq 10$ mg/l, lub

48 godzin CE_{50} (dla skorupiaków): **1 mg/l** $<CL_{50} \leq 10$ mg/l, lub

72 godziny lub 96 godzin CEr_{50} (dla glonów lub innych organizmów wodnych): **1 mg/l** $<CL_{50} \leq 10$ mg/l

i substancja nie ulega łatwo rozkładowi lub określony doświadczalnie współczynnik $BCF \geq 500$ (lub w razie jego braku, wartość log współczynnika podziału oktanol/woda $\log Kow \geq 4$), chyba że NOEC (stężenie bez obserwowanego działania) wyznaczony w badaniach toksyczności w narażeniu przewlekłym >1

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (toksyczność przewlekła)

Zagrożenie dla środowiska wodnego

- **Toksyczność przewlekła: kategoria 3**

96 godzin CL_{50} (dla ryb): **10 mg/l** $<CL_{50} \leq 100$ mg/l, lub

48 godzin CE_{50} (dla skorupiaków): **10 mg/l** $<CL_{50} \leq 100$ mg/l, lub

72 godziny lub 96 godzin CEr_{50} (dla glonów lub innych organizmów wodnych): **10 mg/l** $<CL_{50} \leq 100$ mg/l

i substancja nie ulega łatwo rozkładowi lub określony doświadczalnie współczynnik BCF ≥ 500 (lub w razie jego braku, wartość log współczynnika podziału oktanol/woda $\log Kow \geq 4$), chyba że NOEC (stężenie bez obserwowanego działania) wyznaczony w badaniach toksyczności w narażeniu przewlekłym >1

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (toksyczność przewlekła)

Zagrożenie dla środowiska wodnego

■ **Toksyczność przewlekła: kategoria 4**

Przypadki, w których dane nie umożliwiają klasyfikacji zgodnie z powyższymi kryteriami, ale istnieją niemniej jednak powody do obaw.

Obejmują one: ślabo rozpuszczalne substancje, w przypadku których nie odnotowuje się toksyczności ostrej na poziomie do rozpuszczalności w wodzie i które nie ulegają szybko rozkładowi i mają określony doświadczalnie współczynnik **BCF ≥ 500** (lub w razie jego braku, wartość log współczynnika podziału oktanol/woda **log Kow ≥ 4**) wskazujący na potencjał do bioakumulacji – będą klasyfikowane tej kategorii, o ile inne dowody naukowe nie wskazują, że klasyfikacja jest niepotrzebna.

Dowody takie obejmują:

- NOEC toksyczności przewlekłej > rozpuszczalności w wodzie lub >1 mg/l,
- Informacje o szybkim rozkładzie w środowisku.

Kryteria klasyfikacji środowiskowej (zagrożenie dla warstwy ozonowej)

Substancje stwarzające zagrożenie dla warstwy ozonowej – substancje, które na podstawie dostępnych dowodów określających ich właściwości oraz prognozowane lub znane szlaki i zachowanie w środowisku mogą stwarzać zagrożenie dla struktury lub funkcji stratosferycznej warstwy ozonu. Obejmuje to substancje wymienione w załączniku I do rozporządzenia (WE) nr **2037/2000** (zmienione rozporządzeniem **1005/2009**) Parlamentu Europejskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową.

Tabela przełożenia klasyfikacji w przypadku substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie dla środowiska

- Tabela przełożenia – tabela 1.1 z załącznika VII

Klasyfikacja na mocy dyrektywy 67/548/EWG	Klasyfikacja na mocy rozporządzenia 1272/2008/WE
N; R50	Aquatic Acute 1 H400
N; R50/53	Aquatic Acute 1 H400 Aquatic Chronic 1 H410
N; R51/53	Aquatic Chronic 2 H411
R 52/53	Aquatic Chronic 3 H412
R 53	Aquatic Chronic 4 H413
N; R 59	Ozone EUH059

Współczynnik M

Współczynnik M – zależny od wartości toksyczności ostrej substancji dla organizmów wodnych, stosowany przy klasyfikacji mieszanin, metodą obliczeniową, zawierających w swoim składzie substancje zaklasyfikowane jako stwarzające zagrożenie dla środowiska toksyczność ostra kategoria 1 lub toksyczność przewlekła kategoria 1.

Załącznik VI do CLP – Tabela 3.1

Nazwa	Klasyfikacja	Oznakowanie	Oznakowanie: dodatkowe zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia	Stężenia graniczne / współczynnik M
karbaryl (PN)	Carc. 2 H351 Acute Tox. 4* H302 Aquatic Acute 1 H400	GHS08 GHS07 GHS09 Wng H351 H302 H400		
izoproturon (PN)	Carc. 2 H351 Aquatic Acute 1; H400 Aquatic Chronic 1 H410	GHS08 GHS09 Wng H351 H410		M=10

Współczynnik M

wartość CL_{50} lub CE_{50}	współczynnik M
$0,1 < CL(E)_{50} \leq 1$	1
$0,01 < CL(E)_{50} \leq 0,1$	10
$0,001 < CL(E)_{50} \leq 0,01$	100
$0,0001 < CL(E)_{50} \leq 0,001$	1000
$0,00001 < CL(E)_{50} \leq 0,0001$	10000
(i tak dalej ..)	

Mieszaniny - klasyfikacja

Klasyfikacja mieszanin ze względu na zagrożenie stwarzane dla środowiska przeprowadza się na podstawie:

- wyników badań uzyskanych dla mieszaniny,
- z wykorzystaniem zasad pomostowych,
- **z wykorzystaniem metody obliczeniowej.**

Mieszaniny – klasyfikacja (na podstawie wyników badań)

- Badania mieszanin wykonuje się w celu określenia toksyczności ostrej dla środowiska wodnego.
- Nie ocenia się toksyczności przewlekłej mieszaniny na podstawie wyników badań. W ocenie toksyczności przewlekłej dla środowiska wykorzystuje się dane dotyczące potencjału do degradacji czy bioakumulacji dla substancji zawartych w mieszaninie.

Mieszaniny – klasyfikacja (metoda obliczeniowa – metoda sumowania)

Suma składników zaklasyfikowanych jako:	Klasyfikacja mieszaniny jako
$C_{\text{toksy czność ostra kat. 1}} \times M \geq 25\%$	Zagrożenie dla środowiska; toksy czność ostra kat. 1

Mieszaniny – klasyfikacja (metoda obliczeniowa – metoda sumowania)

Suma składników zaklasyfikowanych jako:	Klasyfikacja mieszaniny jako:
$C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 1}} \times M \geq 25\%$	Zagrożenie dla środowiska; toksyeczność przewlekła kat. 1
$(C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 1}} \times M \times 10) + C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 2}} \geq 25\%$	Zagrożenie dla środowiska; toksyeczność przewlekła kat. 2
$(C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 1}} \times M \times 100) + (10 \times C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 2}}) + C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 3}} \geq 25\%$	Zagrożenie dla środowiska; toksyeczność przewlekła kat. 3
$C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 1}} + C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 2}} + C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 3}} + C_{\text{toksyeczność przewlekła kat. 4}} \geq 25\%$	Zagrożenie dla środowiska; toksyeczność przewlekła kat. 4

Mieszaniny – klasyfikacja

Mieszaniny stwarzające zagrożenie dla warstwy ozonowej

Mieszaniny klasyfikuje się jako niebezpieczne dla warstwy ozonowej na podstawie zawartości substancji zaklasyfikowanych jako niebezpieczne dla warstwy ozonowej.

Klasyfikacja substancji	Klasyfikacja mieszaniny
Stwarzająca zagrożenie dla warstwy ozonowej	C>0,1%

Zagrożenie dla środowiska - oznakowanie Toksyczność ostra

Kategoria 1

Piktogram

Hasło ostrzegawcze

Uwaga

Zwrot wskazujący
rodzaj zagrożenia

Działa bardzo toksycznie na
organizmy wodne (**H400**)

Zwroty wskazujące
środki ostrożności

P273 (Unikać uwolnienia do środowiska)
P391 (Zebrać wyciek)
P501 (Zawartość/pojemnik usuwać do ...)

UE: N; R50

Niebezpieczny dla
środowiska

Działa bardzo toksycznie
na organizmy wodne

Zagrożenie dla środowiska – oznakowanie Toksyczność przewlekła

	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Kategoria 4
Symbol			Nie stosuje się piktogramu	Nie stosuje się piktogramu
Hasło ostrzegawcze	Uwaga	Nie stosuje się hasła ostrzegawczego	Nie stosuje się hasła ostrzegawczego	Nie stosuje się hasła ostrzegawczego
Zwrot wskazujący rodzaj zagrożenia	Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne; powodując długotrwałe zmiany (H410)	Działa toksycznie na organizmy wodne powodując długotrwałe zmiany (H411)	Działa szkodliwie na organizmy wodne powodując długotrwałe zmiany (H412)	Może powodować długotrwałe szkodliwe skutki dla organizmów wodnych (H413)

Zagrożenie dla środowiska – oznakowanie zagrożenie dla warstwy ozonowej

Piktogram	Brak
Hasło ostrzegawcze	Niebezpieczeństwo
Zwrot wskazujący rodzaj zagrożenia	Stwarza zagrożenie dla warstwy ozonowej (EUH059)
Zwroty wskazujące środki ostrożności	P273 P501

Art. 25 (Informacje uzupełniające na etykiecie) ust. 5

W przypadku gdy substancja lub mieszanina jest zaklasyfikowana zgodnie z **częścią 5 załącznika I (Zagrożenie dla warstwy ozonowej)**:

- a) na etykiecie nie umieszcza się piktogramu określającego rodzaj zagrożenia
- b) hasło ostrzegawcze, zwrot określający rodzaj zagrożenia i zwroty określające środki ostrożności umieszcza się w części etykiety przeznaczonej na informacje uzupełniające

Uwaga: zmiany jeżeli chodzi o oznakowanie substancji/mieszanin stwarzających zagrożenie dla warstwy ozonowej w 2ATP do CLP

BIURO DO SPRAW
SUBSTANCJI
I PREPARATÓW CHEMICZNYCH

Dziękuję za uwagę